

שעשה עמו, זהו שכתוב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי.

בא ראה, בהתחלה כתוב ונקומה ונעלה בית אל וגו', הכליל בניו עמו, ואחר כך כתוב ואעשה שם מזבח, ולא כתוב ונעשה, שהוציא אותם מפלל זה. מה הטעם? משום שעליו היה הדבר. יעקב תקן תפלת ערבית ודאי, והוא עשה מזבח ועליו היה הדבר, ומשום שהוא עבר כל אותן צרות מיום שברח מלפני אחיו, שכתוב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, והם באו אחר כך לעולם, ועל זה לא הכניס אותם עמו. רבי אלעזר אמר, מכאן מי שנעשה לו נס, צריך להודות. מי שאוכל לחם בשלחן, הוא צריך לברך, ולא אחר שלא אכל דבר.

ויבן שם מזבח וגו'. בא ראה, כתוב ויבן שם מזבח, ולא כתוב [באלו המזבחות] שהעלה עליו נסכים ועולות, אלא משום שתקן אותה דרגה הראויה להתפאן. מזבח לה', לתקן דרגה תחתונה לחברה בדרגה עליונה, ועל זה ויבן שם מזבח - זו דרגה תחתונה. לה' - זו דרגה עליונה. ויקרא למקום אל בית אל - שם זה פשם העליון, משום שפשהאירה מהאם, אז פאמה בתה והפל אחד.

כי שם נגלו אליו האלהים - משום שהם לא נמצאים אלא בשכינה, שהרי שבעים היו שהם נמצאים תמיד עם השכינה, ושבעים קתדראות סביב השכינה, ועל זה כי שם נגלו אליו האלהים, במקום זה שהתגלה, שהרי כתוב והנה ה' נצב עליו.

ויער מעליו אלהים במקום אשר עם האבות. ובא וראה, יעקב הוא

דעבד עמיה, הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיְהִי עִמָּדִי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכָתִי.

תא חזי, בקדמיתא כתיב ונקומה ונעלה בית אל וגו', אכליל בניו בהדיה. ולבתר כתיב ואעשה שם מזבח ולא כתיב ונעשה. דאפיק לון מפללא דא, מאי טעמא, בגין דעליה הוה מלה. יעקב אתקין תפלת ערבית, ודאי. ואיהו עבד מדבחא ועליה הוה מלה, ובגין דאיהו עבר כל אינון עקתין מן יומא דערק קמיה דאחיה. דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, ואינון אתו לבתר לעלמא. ועל דא לא אעיל לון בהדיה. רבי אלעזר אמר, מכאן מאן דיתעביד ליה נסא, איהו בעי לאודאה. מאן דאכיל נהמא בפתורא, איהו בעי לברכא, ולא אחרא דלא אכיל מידי:

ויבן שם מזבח וגו', תא חזי, כתיב ויבן שם מזבח, ולא כתיב (בהני מזבחות) דאפיק עליה נסכין ועלוון, אלא בגין דאתקין ההוא דרגא דאתחזי לאתתקנא. מזבח ליי, לאתקנא דרגא תתאה לחברא ליה בדרגא עלאה, ועל דא ויבן שם מזבח דא דרגא תתאה. ליי דא דרגא עלאה. ויקרא למקום אל בית אל, שמא דא כשמא עלאה. בגין דכד אתנהרא כדין פאמה בתה וכלא חד.

כי שם נגלו אליו האלהים, בגין דאינון לא אשתפחו אלא בשכינתא, דהא שבועין הוו דאינון משתפחי תדיר בהדי שכינתא, ושבועין קתדראי סחרניה דשכינתא. ועל דא כי שם נגלו אליו האלהים באתרא דא דאתגליא, דהא כתיב והנה יי נצב עליו:

ויער מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו, רבי שמעון אמר, מכאן דאתעביד

דבר אתו. רבי שמעון אמר, מכאן שנעשה מרפכה קדושה

מִרְכָּבָה קְדוֹשָׁה עֲלִינָה שְׁעוֹמֵדֵת
לְהֵאִיר לְלִבְנָה, וְהוּא מִרְכָּבָה
לְבָדוּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיַּעַל מֵעֲלִיו
אֱלֹהִים.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ד) כִּי מִי גוֹי
גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים
אֵלָיו בְּכָל קְרָאָנוּ. אֵלָיו בָּא רְאָה
פֶּמָה הֵם חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנַי
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאִין לָךְ עִם
וְלִשׁוֹן בְּכָל הַעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה
זָרָה שְׁבַע עוֹלָם שֵׁישׁ לוֹ אֱלוֹהִים
שִׁישְׁמַע אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לְקַבֵּל תְּפִלוֹת
וּבְקִשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁעָה
שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהַשְׁמִיעַ תְּפִלָּה
שֶׁהֵם רוֹצִים בְּשִׁבִיל אוֹתָהּ דְרָגָה
שֶׁלָּהֶם.

בָּא רְאָה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לְיַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב לֹא יִקְרָא
שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל
יְהִי שְׁמֶךָ, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ. מִי
וַיִּקְרָא? זֶה שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. וַיֹּאמֶר לוֹ
אֱלֹהִים, לְמַעַל בְּאָרְנוֹ שְׁהָרִי
נִשְׁלַם בְּכָל כְּרָאוֹי, וְאִזְ הִתְעַלָּה
בְּדַרְגָּתוֹ וְנִשְׁלַם בְּשֵׁם זֶה, וַעַל זֶה
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי
נִתְבָּאָר.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי מַה שְׂאֵמַרְתָּ
שִׁיעֲקֹב בְּחִיר הָאֲבוֹת הוּא, וְהוּא
אֲחוּז לְכָל הַצְּדִידִים, וַקְרָא שְׁמוֹ
יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ
עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יְהִי
שְׁמֶךָ, וְכָתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
יִשְׂרָאֵל, לְמַה חִזַּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וַקְרָא לוֹ יַעֲקֹב בְּכַמָּה
פְּעָמִים, וְהַכֵּל קָרָאוּ לוֹ יַעֲקֹב כְּמוֹ
מִקְדָּם? אִם כֵּן, מַה זֶה וְלֹא יִקְרָא
שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב?

רְתִיבָא קְדִישָׁא בְּהַדִּי אֲבָהָן. וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב
אִיהוּ רְתִיבָא קְדִישָׁא עֲלָאָה דְקִימָא לְאַנְהָרָא
לְסִינְהָרָא, וְאִיהוּ רְתִיבָא בְּלַחֲוֹדֵי. הָדָא הוּא
דְכָתִיב וַיַּעַל מֵעֲלִיו אֱלֹהִים.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ד) כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ
אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כִּי אֱלֹהֵינוּ בְּכָל
קְרָאָנוּ אֵלָיו. תָּא חֲזִי, פֶּמָה אֵינּוֹן חֲבִיבִין
יִשְׂרָאֵל קִמֵּי קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלִית לָךְ עִם
וְלִישׁוֹן בְּכָל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה דְעֲלִמָּא
דְאִית לִיה אֱלֹהָא דִישְׁמַע לוֹן, פֶּמָה דְקְדִישָׁא
בְרִיךְ הוּא זְמִין לְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבַעוֹתְהוֹן
דְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁעָתָא דְאַצְטְרִיךְ לוֹן לְמַשְׁמַע
צְלוֹתָא דְאֵינּוֹן בְּעָאן, בְּגִין הַהוּא דְרָגָא
דְלַהוֹן.

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב, קָרִי לִיה קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא,
יִשְׂרָאֵל. דְכָתִיב לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד
יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יְהִי שְׁמֶךָ. וַיִּקְרָא אֶת
שְׁמוֹ, מָאן וַיִּקְרָא, דָּא שְׁכִינְתָּא. פֶּמָה דְאִתְּ
אָמַר וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים.
לְעִיל אוֹקִימְנָא יִשְׂרָאֵל דְהָא אֲשַׁתְּלִים בְּכִלָּא
כְּדָקָא יְאוּת, וּכְדִין אֲסַתְּלַק בְּדַרְגִּיה וְאֲשַׁתְּלִים
בְּשָׂמָא דָּא, וַעַל דָּא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל
וְהָא אֲתַמָּר.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ אֶזְלֵי בְּאַרְחָא,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָא
דְאֵמַרְתָּ דִיעֲקֹב שְׁלִימָא דְאֲבָהָן אִיהוּ, וְאִיהוּ
אֲחִיד לְכָל סְטְרִין, וַקְרָא שְׁמִיה יִשְׂרָאֵל,
וְכָתִיב לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם
יִשְׂרָאֵל יְהִי שְׁמֶךָ. וְכָתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
יִשְׂרָאֵל. אֲמַאי אֶהְדֵּר קְדִישָׁא בְרִיךְ הוּא וַקְרָא
לִיה יַעֲקֹב בְּכַמָּה זְמַנִּין, וְכִלָּא קְרוּן לִיה יַעֲקֹב
בְּמִלְקַדְמִין. אִי הָכִי, מַהוּ וְלֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ
עוֹד יַעֲקֹב.